

Valsts izglītības satura centrs

Integrētas rotaļnodarbības 4–7 gadus veciem bērniem ceļu satiksmes noteikumu apgūvē

Metodiskais materiāls skolotājiem un bērnu vecākiem

2017

Atbildīgā par izdevumu Inese Bautre
Valsts izglītības satura centra redakcija

Pārpublicēšanas vai citēšanas gadījumā atsauce uz šo materiālu ir obligāta.

© Valsts izglītības satura centrs, 2017

ISBN 978-9934-540-10-3

Ikviens no mums ir ceļu satiksmes dalībnieks, tāpēc ceļu satiksmes noteikumu (CSN) pārzināšana un paraduma veidošana uz ielas vai ceļa rīkoties atbilstoši CSN nosacījumiem ir veidojama bērnībā. Pirmsskolas izglītības iestādes pedagogi mērķtiecīgā sadarbībā ar vecākiem var nodrošināt bērna drošībai nepieciešamo prasmju un CSN apguvi.

Vērts atcerēties, ka CSN ir veidoti, lai padarītu ceļu satiksmi ikvienam tās dalībniekam saprotamu un drošu. Noteikumu ievērošana nav pašmērķis vai bailes no soda. Noteikumu ievērošanu veicina to izpratne un konsekvence to ievērošanā. Mācot CSN, svarīgi, lai bērni izprastu to lietošanas nepieciešamību. Tāpēc pedagoģiskajā procesā ir nozīmīgi nevis fokusēties uz CSN iegaumēšanu, bet gan uz bērnu pieredzes izmantošanu un konkrētu situāciju analīzi un dažādu ceļu satiksmē iespējamu piemēru modelēšanu, drošu piemēru aktualizēšanu un apstiprinājumu ikdienā, kā arī konsekvenci drošā rīcībā kā bērniem, tā pieaugušajiem, ievērojot ceļu satiksmes un jebkurus citus noteikumus. Tā veidojas un nostiprinās droši paradumi.

Piedāvātajos rotaļnodarbību piemēros bērnu vecuma dalījums ir rekomendējošs. Bērnu uzmanības veicināšanai tiek izmantoti dažādi tēli, lelles un negaidīti pārsteigumi. Rosinām vienmēr izvērtēt konkrēto pedagoģisko situāciju un šo papildelementu izmantošanas lietderīgumu.

Saturs

4–5 gadus veciem bērniem	5
Sarkanā, dzeltenā un zaļā krāsa dabā	5
Ceļš un tā veidi	7
Ceļu jūklis – kāpēc ceļu satiksmē nepieciešami noteikumi	13
Ceļu satiksmes dalībnieks – autovadītājs	15
5–6 gadus veciem bērniem	17
Esi drošs uz ceļa	17
Ceļa zīmes un to raksturojums	19
Ceļa zīmes	21
Diegabiksis uz ceļa	23
6 gadus veciem bērniem	21
Mans ceļš uz bērnudārzu	21
6–7 gadus veciem bērniem	23
Ceļa zīmes un to raksturojums	23
Rīkojuma ceļa zīmes	25

4–5 GADUS VECIEM BĒRNIEM

Sarkanā, dzeltenā un zaļā krāsa dabā

Dominante	Dabaszinības (nodarbība dabā).
Integrētie mācību priekšmeti	Vizuālā māksla, sociālās zinības, ētika.
Nodarbības mērķis	Saskatīt dabā koku un krūmu lapu krāsu izmaiņas rudenī.
Uzdevumi	Vingrināties grupēt rudens lapas sarkanās, dzeltenās un zaļās krāsas toņos. Veidot izpratni par sarkanās, dzeltenās un zaļās krāsas nozīmi ceļu satiksmē. Pilnveidot prasmes, kā šķērsot regulējamu krustojumu.
Nepieciešamie resursi	Dabas kalendārs, roku lelle Rūķis, mūzikas atskaņotājs, sarkanas, dzeltenas un zaļas kartona kartītes atbilstoši bērnu skaitam, ūdens necaurļaidīgs paklājs vai plēve, sarkans, dzeltens un zaļš audums, atstarotāji.

Ievada daļa

1. Sasveicināšanās.
2. Sasveicināšanās dzejolis ar kustībām:

*„Labu rītu rociņas [pamāj] –
labus darbus darīt tām! [dūres sit vienu pret otru]
Labu rītu kājiņas [izstiepj uz priekšu vienu kāju] –
labus ceļus staigāt tām, staigāt tām, staigāt tām... [soļo uz vietas vai pa apli]
Labu rītu galviņa [šūpo galvu] –
labas domas domāt tai [glauda galvu].”*

3. Bērni stāsta par redzēto ceļā uz bērnu dārzu.
4. Apskata dabas kalendāru, noskaidrojot gadu, nedēļas dienu, datumu un gadalaiku.
5. Bērni kopā ar skolotāju skandē tautasdziesmu:

*„Kalnā kāpu raudzīties,
Vai dzeltēja bērzu birzs.
Ja dzeltēja bērzu birzs,
Tad rudens sētiņā.”*

Skolotājs kopā ar bērniem skaidro vārdu „dzeltēt”, „birzs”, „sētiņa” un „raudzīties” nozīmi.

6. Ciemos ierodas rudens Rūķis un aicina doties uz parku, lai vērotu krāsaino rudeni. Rūķis aicina bērnus atcerēties, kā gājējam ir droši uzvesties uz ielas, kādi ceļu satiksmes noteikumi jāievēro regulējamā krustojumā un kāda ir krāsu nozīme luksoforā.

7. Skolotājs atskaņo Didža Rijnieka dziesmu „Luksofors”:

<http://doremi.lv/Music/item/Dro%C5%A1%C4%ABbas-%C4%80bece>

Galvenā daļa

Aktivitātes organizē Rūķis.

1. Bērni izveido trīs krāsu grupas: dzeltenu, sarkanu un zaļu. Atbilstošās krāsas kartona kartītes, kuras izdala Rūķis, piesprauž vai piepogā. Parka teritorijā bērni meklē dažādas lapas – dzeltenas, sarkanas un zaļas. Pēc tam salasītās lapas bērni izvieta uz ūdens necaurlaidīgas pamatnes vai plēves. Atbildot uz Rūķa jautājumiem, cik ir lapu un kādā krāsā tās ir, bērni skaita savas salasītās lapas (ar labo roku no kreisās puses) un raksturo to toņus.

2. **Kustību rotaļa „Luksofors”**. Rūķis rāda sarkanās, dzeltenās vai zaļās krāsas kartīti:

- „sarkanā gaisma” – sarkanās krāsas grupa paceļ rokas augšā: „Stāvi!”;
- „dzeltenā gaisma” – dzeltenās krāsas grupa nostājas soļa stājā: „Esi uzmanīgs un gatavojies!”;
- „zaļā gaisma” – zaļās krāsas grupa izpilda soļošanu uz vietas: „Ejam!”.

Signālus atkārtoti 4–6 reizes.

3. Bērni izvieta sarkanās, dzeltenās un zaļās lapas atbilstoši audumu krāsai. Tad aplūko izveidotos šo krāsu laukus un veido tiešās uztveres stāstījumu.

4. Norobežotā laukumā bērni izveido krāsainu lapu gleznu „Rudens parkā”.

Nobeiguma daļa

1. Rūķis jautā bērniem, kas vislabāk patika, kad bija priecīgi un kas neveicās. Bērni pateicas Rūķim par sniegtajām zināšanām ceļu satiksmē, dalās ar savām sajūtām par piedzīvoto un dāvina Rūķim krāsainās lapas.

2. Rūķis aplūko dabas gleznu un priecājas par rudens krāsainumu, kas vērojams arī luksoforā.

3. Rūķis uzdāvina atstarotājus, kurus bērni piestiprina pie apgērba, un pavada uz bērnudārzu, palīdzot pāriet regulējamu krustojumu ar luksoforu.

Vecākiem

Luksofora signālu ievērošanā liela nozīme ir vecākiem, tāpēc neskrieniet kopā ar bērnu pāri ielai, kad ir dzeltenais vai pat sarkanais gaismas signāls. Atcerieties, ka vecāki ir bērnu spogulis!

Būtiski, lai bērns iegaumē un ievēro:

- zaļš signāls – drīkst iet;
- dzeltens signāls – jābūt uzmanīgam;
- sarkans signāls – nedrīkst iet.

Ceļš un tā veidi

Dominante	Latviešu valoda.
Integrētie mācību priekšmeti	Sociālās zinības, ētika, vizuālā māksla.
Nodarbības mērķis	Paplašināt valodas prasmes par ceļiem un to lietošanu.
Uzdevumi	Izrunāt skaņas / un /. Papildināt vārdu krājumu ar vārdiem, kas apzīmē ceļus. Sniegt zināšanas par ceļu veidiem un to nepieciešamību. Iepazīstināt ar krāsu jaukšanas iespējām – pelēkas, gaiši un tumši brūnas krāsas radīšana. Veicināt pozitīvas emocijas saskarsmē.
Nepieciešamie resursi	Kartītes ar burtu /, / un /, /, spogulīši, roku lelle Ceļa Rūķis, attēli ar dažādiem ceļiem, no kartona sagatavoti trafareti rūķa cepurēm, gvaša, otas, trauciņi ūdenim, kociņi.

Ievada daļa

Skolotājs sasveicinās ar katru bērnu, paspiežot roku, un aicina iemācīties tautasdziesmu:

*„Lai guļ miegu,
Kas guļ miegu,
Ceļa māte negulēj’.
Tur tek dienu,
Tur tek nakti
Dzelžiem kalti
Ritentiņ’.
Dzelžiem kalti ritentiņi,
Pakavoti kumeliņ’.”*

Galvenā daļa

1. Skolotājs jautā, par ko ir tautasdziesma. Bērni atbild uz jautājumu. Skolotājs aicina bērnus saklausīt skaņas, kas dzirdamas vārdā *ceļš*, skaidri izrunājot vārdu un izceļot skaņu /, un vārdā *ieļa*, akcentējot skaņu /. Aicina nosaukt vārdus, kuros vēl ir saklausāmas šīs skaņas.

2. Lūdz bērnus ar kustībām attēlot burtus.

3. Kas attiecīgajiem burtiem līdzīgs? Skolotājs rāda bērniem kartītes ar burtu /, / un /, /, skaidrojot, kāpēc šīs skaņas nav viegli izrunāt. Katrs bērns, turot rokās spogulīti, vēro savas mutes darbību un izpilda vingrinājumus:

- izrunā skaņu / – plata mēle starp zobiem, lēnām velk mēli mutē, kamēr tā piespiežas pie priekšzobiem;
- izrunā skaņu / – mēles vidu cenšas piespiest pie augslejām;
- atkārto zilbes – *la, le, li, lu* un *la, le, li, lu*;

- skaita tikko iemācītās tautasdziesmas pirmās trīs rindas;
- skaita mēles mežģi – *Lapsa Lolita ir ļoti plāpīga.*

4. Ierodas roku lelle Ceļa Rūķis: „Labdien, bērni! Es esmu Ceļa Rūķis. Mani tā sauc, jo es atbildu par visiem ceļiem pasaulē. Lai mani varētu pazīt, man ir speciālā cepure, kuru, nākot pie jums, es diemžēl pazaudēju. Vai jūs man palīdzēsiet izgatavot jaunu?”

Skolotājs: „Rūķi! Vispirms mums bērni jāiepazīstina ar Tavu saimniecību – ceļiem!”

Skolotājs vērš bērnu uzmanību attēliem, palīdzot nosaukt attiecīgo ceļu un aicinot pastāstīt par to: iela, lauku ceļš, meža taka, sniega ceļš, bruģis. (*Varētu būt arī skudru taka, zaķa ceļš, lidmašīnas ceļš debesīs u.c.*)

Turpinās saruna par cilvēku dažādiem pārvietošanās veidiem un ceļiem (pa zemi, gaisu, ūdeni, zem ūdens, pat zem zemes), kā arī par ceļu satiksmes noteikumu nozīmi, lai pārvietošanās būtu droša.

Piebilde. Ceļa rūķa lomu var aicināt spēlēt kādu no bērniem. Rotaļnodarbībā rūķa tēlu var neizmantot vispār. Attēlus iepriekš bērni var meklēt žurnālos, kartītēs.

5. Uzdevums bērniem sagatavot svītrainu rūķa cepuri, velkot taisnas līnijas atbilstoši ceļu krāsām:

- iela – pelēka;
- lauku ceļš – gaiši brūns;
- meža taka – tumši brūna;
- sniega ceļš – balts;
- velosipēdistu ceļš – sarkans.

Skolotājs demonstrē, kā iegūt jaunas krāsas:

- pelēku – melna + balta;
- gaiši brūnu – brūna + dzeltena;
- tumši brūnu – brūna + melna.

Nobeiguma daļa

1. Ceļa Rūķis pateicas bērniem, ka viņam atkal būs īpašā cepure, un atvadās.
2. Skaitot tautasdziesmu par ceļiem, bērni iet aplī un ar kociņiem sit ritmu.

Vecākiem

Braucot mašīnā vai ejot, pārrunājiet ar bērniem ceļu satiksmes noteikumus, kas jāievēro un attiecas uz konkrēto situāciju un ceļu satiksmes dalībnieka rīcību. Ļaujiet bērniem eksperimentēt ar guaša krāsu jaukšanu, lai uzzinātu, kā veidojas krāsu toņi.

Ceļu jūklis – kāpēc ceļu satiksmē nepieciešami noteikumi

Dominante	Fiziskā izglītība un veselība.
Integrētie mācību priekšmeti	Vizuālā māksla, sociālās zinības.
Nodarbības mērķis	Iepazīstināt ar luksofora darbību un to signāliem.
Uzdevumi	Vingrināties skriet šķēršļotā vidē. Attīstīt koordināciju (spēju orientēties telpā), vingrinoties vilkt līnijas. Attīstīt kritiskās domāšanas prasmes. Veicināt saskarsmes un sadarbības prasmes. Vērtēt savu darbību.
Nepieciešamie resursi	Caurspīdīgas lapas vai plēves, krāsaini flomāsteri, apli – „stūres”, zaļš un sarkans karodziņš, mūzikas atskaņotājs.

Ievada daļa

1. Bērni uz caurspīdīgas lapas vai plēves ar krāsainu flomāsteru uzzīmē savu ceļu no bērnudārza uz mājām, tā vingrinoties vilkt līnijas pa noteiktu laukumu. Ar skolotāja palīdzību pret logu saliek zīmējumus citu virs cita, veidojot ceļu jūkli. Nākamajās rotaļnodarbībās pie bērnu zīmējumiem var atgriezties, pārrunājot citus drošības aspektus.

2. **Kustību rotaļa „Ceļu jūklis”.** Katrs bērns paņem vienu apli un iedomājas, ka tā ir stūre. (Skolotājam rokās zaļš un sarkans krāsu karodziņš.) Kad skolotājs rāda zaļo krāsas signālu, bērni pārvietojas izklaidus dažādos virzienos. Veidojas jūklis, tāpēc skolotājs aicina bērnus izvērtēt situāciju un dalīties pārdomās, kas būtu jādara, lai nenotiktu sadursmes. Kad skolotājs rāda sarkano krāsas signālu, bērni pārtrauc kustību (apstājas). Signālus atkārto vairākas reizes, mainot zaļā signāla darbības, piemēram, lekt uz abām kājām.

3. **Vingrojumi ar apli.** Vingrojumus var izpildīt mūzikas pavadījumā, aicināt bērnus imitēt braukšanas skaņas, vingrināt grūti izrunājamās skaņas vai ko citu. Bērni nostājas pusaplī, rokās aplis – stūre. Pēc skolotāja demonstrējuma pilda četrus vingrojumus.

<p>1. Standarta stāja – kājas plecu platumā, aplis abās rokās priekšā; 1–2 – pastiepj pirkstgalos, apli paceļ augšā; 3–4 – atgriežas sākuma stāvoklī. Soļo apkārt zālei, atdarinot mašīnas braukšanu uz priekšu.</p>	<p>3. Standarta stāja – kājas plecu platumā, aplis lejā; 1–2 – pietupstas, apli tur priekšā; 3–4 – standarta stāja. Lēns skrējiens apkārt zālei, atdarinot mašīnas braukšanu uz priekšu.</p>
<p>2. Standarta stāja – kājas plecu platumā, aplis abās rokās priekšā: 1 – pagriež apli pa labi – vadītājs stūrē; 2 – standarta stāja;</p>	<p>4. Standarta stāja – sēdus, aplis priekšā; 1 – noliecas uz priekšu, uzliek apli uz labās kājas pirkstgaliem; 2 – iztaisnojas;</p>

3 – pagriez apli pa kreisi – vadītājs stūrē; 4 – standarta stāja. Soļo apkārt zālei, atdarinot mašīnas braukšanu uz priekšu: zaļais signāls – kustība vienā virzienā, sarkanais signāls – kustības virziena maiņa.	3 – noliecas un paņem apli; 4 – atgriežas sākuma stāvoklī; 5–8 – tas pats ar kreiso kāju. Lēns skrējiens apkārt zālei, atdarinot mašīnas braukšanu uz priekšu ar pāreju soļos.
--	---

Galvenā daļa

1. **Kustību rotaļa „Atrodi bērnodārzu”**. Telpā uz grīdas ir uzzīmētas horizontālas un vertikālas līnijas, kā arī apli – bērnodārzi. Apli ir par vienu mazāk nekā bērnu. Skatot mūzikai, bērni pārvietojas pa līnijām un attēlo autobraucējus, kā arī seko līdzī, kādus krāsu signālus rāda skolotājs: ja ir sarkanais signāls – tad apstājas, piemēram, tie auto braucēji, kuri pārvietojas pa vertikālām līnijām, ja dzeltenais signāls – gatavojas tie, kuri pārvietojas pa horizontālām līnijām un gaida zaļo signālu, lai uzsāktu kustību. Kad mūzika apklust, katram bērnam jāiebrauc savā bērnodārzā, bet viens bērns paliek ārpus apļa.

2. **Rotaļa „Autobuss”**. Skolotājs palīdz bērniem nostāties kolonnās jeb „autobusus”. Pirmais dalībnieks ir šoferis – autobusa vadītājs. „Autobusi” pārvietojas pa laukumu, ņemot vērā atgādinājumu, ka autobusā ir daudz bērnu, tādēļ jābrauc uzmanīgi. Skolotājs rāda krāsu signālus, kurus bērniem ir jāievēro: ja ir sarkanais signāls, tad apstājas; zaļais – drīkst braukt.

Nobeiguma daļa

Pēc rotaļām skolotājs aicina apsēsties pusaplī un pārrunāt, kā bērni jutās, pārvietojoties ceļu jūklī, vai bija droši, kādus krāsu signālus šodien apguva. Tiek akcentēta ceļu satiksmes noteikumu nozīme bērnu drošībā.

Vecākiem

Kopā ar bērnu izkrāsojiet gājēju luksofora gaismas signālus: sarkans – „Stāvi!”, dzeltens – „Gatavojies!”, zaļš – „Ej!”.

Pārrunājiet krāsu signālu nozīmi un apskatiet Ceļu satiksmes drošības direkcijas vietni <http://berniem.csdd.lv/index.php/dross-cels-uz-skolu-2016/373-satiksmes-regulesana>.

Ceļu satiksmes dalībnieks – autovadītājs

Dominante	Mājturība un tehnoloģijas.
Integrētie mācību priekšmeti	Sociālās zinības, ētika, fiziskā izglītība, veselība.
Nodarbības mērķis	Attīstīt prasmes darboties ar papīru.
Uzdevumi	Vingrināties plēst papīru. Vingrināties locīt papīru pēc parauga. Vingrināties līmēt nelielas detaļas. Apgūt prasmi ievērot drošības noteikumus, sadarbojoties kopā. Vingrināties droši skriet, izvairoties no sadursmes ar rotaļu biedriem.
Nepieciešamie resursi	Lentveidīgs balts papīrs, dažādu izmēru (A6–A5) krāsaini puskartona četrstūri (lielākie četrstūri sabiedriskajam transportam, bet mazākie – vieglajām automašīnām), krāsaina papīra sagataves (riepas, logi u.c.), zīmullīme, lielformāta preskartons vai kartons, metamais kauliņš ar krāsu šķautnēm, attēli ar automašīnām.

Ievada daļa

Ieteicams izmantot metodiskos materiālus par ceļu satiksmes drošību bērniem: www.berniem.csdd.lv, http://visc.gov.lv/vispizglitiba/saturs/metmat_visc.shtml.

Skolotājs jautā, kādus drošības noteikumus bērni šodien jau ir spējuši ievērot un kāpēc noteikumi ir nepieciešami. Ar bērniem pārrunā, kas var notikt, ja tos neievēro. Svarīgi izmantot bērnu pieredzi un konkrētas situācijas.

Galvenā daļa

1. Skolotājs jautā, vai grupas telpā ir savi noteikumi, un pārrunās ar bērniem akcentē, ka

- katrai lietai ir sava vieta;
- visi ir draugi;
- būtiski pateikties par palīdzību;
- savu vēlmi izteikt ar „lūdzu”.

2. Kopīgi noskaidro šādu vārdu nozīmi: *gājējs, pasažieris, autovadītājs, ceļa zīmes, gājēju pāreja, sabiedriskie transportlīdzekļi, ceļu satiksme, satiksmes dalībnieks*. Tāpat arī pārrunā, cik būtiski privātajās automašīnās lietot bērnu sēdekļus un piesprādzēties.

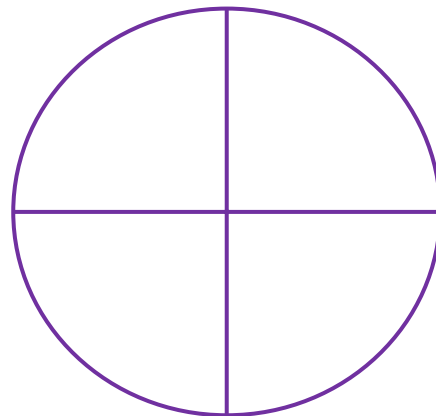
3. Iepazīstas ar sabiedriskā transportlīdzekļa veidiem: tramvajs, trolejbuss, autobuss, maršruta taksometrs, kā arī citiem transporta līdzekļiem: vilcienu, personīgo automašīnu. Bērni stāsta par pazīstamiem transportlīdzekļiem un savu pieredzi to izmantošanā.

4. **Kustību rotaļa „Mēs braucam”.** Laukumu sadala četrās daļās. Iespējamais dalījums (sk. attēlu):

Nosacījumi:

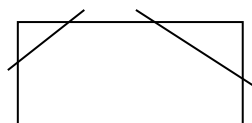
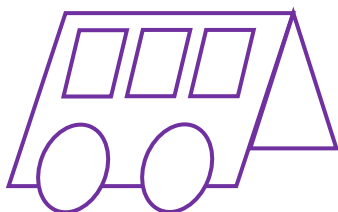
- katrā daļā pārvietoties noteiktā kustībā, piemēram, vienā – rāpot, otrā – uz pirkstu galiem un lēni, trešā – skriet, ceturtā – lēkāt;
- neuzkāpt uz līnijām;
- neapstāties pārāk tuvu līnijai;
- ievērot ceļa robežas.

5. Gatavo rotaļlietu – vieglo automašīnu, autobusu, taksometru u.c. – no pārlocīta krāsaina papīra (atbilst nākamā uzdevuma metamā kauliņa krāsām), ievērojot priekšmeta izgatavošanas secīgumu:

- loka taisnstūra formu uz pusēm, savienojot pretējās malas (vieglajai automašīnai var nogriezt salocīta četrstūra stūrus, lai veiksmīgāk modelētu formu);
- nospiež locījuma vietu ar pirkstiem;
- atlasa nepieciešamās sagatavotās detaļas konkrētam transporta līdzeklim, piemēram, autobusam vienā locījuma pusē ir 3–4 četrstūra logi, divas apaļas riepas;
- pielīmē detaļas.

Uzdevumu veic, vērojot attēlu paraugus:

griezuma vietas

6. Bērni veido gājēju pāreju: noloka un plēš papīra lentu līdzīga garuma sloksnēs un pielīmē uz izveidotās krustojuma pamatnes. Novieto ceļa zīmi „Gājēju pāreja”, izveidotajā ielu krustojumā izvieto pašu gatavotās mašīnas, autobusus vai taksometrus un ievēro spēles nosacījumus, piemēram: pārvieto tādas krāsas transporta līdzekļus, kāda krāsa tiek uzņemta ar metamo kauliņu; kāds būs braukšanas ceļš vienā kauliņa uzmetienā, pa kuru ceļa pusi varēs braukt, kur transports apstāsies.

Nobeiguma daļa

Bērni pārrunā, kas paticis, kas licies interesants, ko jaunu uzzinājuši, kāpēc jāievēro ceļu satiksmes noteikumi, kas notiek, ja tos neievēro utt. Ikviens bērns saņem atbalstu un uzslavu par kādu konkrētu drošu rīcību vai veiksmīgu saskarsmes un sadarbības demonstrējumu.

Vecākiem

Svarīgi nodrošināt, ka bērni izkāpj un iekāpj automašīnā tikai ietves pusē, to dara sev un citiem droši (pārliecinās, vai, verot durvis, tās neskars gājēju vai riteņbraucēju).

5–6 GADUS VECIEM BĒRNIEM

Esi drošs uz ceļa

Dominante	Dabaszinības.
Integrētie mācību priekšmeti	Sociālās zinības, ētika, latviešu valoda.
Nodarbības mērķis	Sekmēt sajūtu pieredzi praktiskā darbībā.
Uzdevumi	Veidot individuālo pieredzi par sevi un apkārtējo vidi kopsakarībās. Aktivizēt priekšstatus par apkārtējo pasauli caur sajūtām. Sniegt priekšstatus par transporta un gājēju kustību ielās praktiskā pieredzē. Veidot izpratni par jēdzieniem „uzvedība” un „drošība” uz ielas. Rosināt izteikt savas domas, izjūtas un attieksmes par piedzīvoto.
Nepieciešamie resursi	Priekšmeti, piemēram, papīrs, čiekurs, sataustīšanai, āboli, attēlu kartītes – gājēju pāreja, luksofors, atstarotājs, ceļa zīmes: brīdinājuma – dzeltens trijstūris, aizlieguma – sarkans aplis, rīkojuma – zils četrstūris, atstarojošās vestes vai atstarotāji, papīrs, rakstāmpiederumi, auto modelīši, gājēju figūriņas.

Ievada daļa

1. **Rotaļa: „Ko tu redzi, dzirdi, satausti un sasmaržo?”** (aktivizē bērnu sajūtu pieredzi – redzi, dzirdi, tausti, garšu un smaržu):

- saskata un nosauc sarkanās, zaļās un dzeltenās krāsas priekšmetus telpā, piemēram, zaļa puķe, sarkana kleita, dzeltena bumba;
- aizver acis un saklausā apkārtējās skaņas, piemēram, sarunas, trauku šķindoņu, mobilā telefona signālu;
- sajūt apkārtējās smaržas, piemēram, brokastu ēdiena, kanēļa;
- taustot maisiņā priekšmetus, sajūt, piemēram, čiekuru, papīru;
- atbild uz skolotāja jautājumu, ar kādu ķermeņa daļu vēl varam sajūst apkārtējo pasauli. Bērni izgaršo ābolu – ar garšas sajūtu (ar muti).

2. Skolotājs uzdod jautājumus un ar bērniem pārrunā viņu pieredzi par dažādu noteikumu ievērošanu bērnudārzā, rotaļu laukumā un apstādījumos. Piemēram, dārzā, zālājā var mest kūleņus, lēkāt un skraidīt, savukārt puķu dobē ir cita kārtība: nebradāt, izravēt, pasmaržot. Uz ielas ir ceļu satiksmes noteikumi, kas jāievēro gājējiem un braucējiem. Bērni izvēlas attēlu kartītes – gājēju pāreja, luksofors, atstarotājs, ceļa zīmes – brīdinājuma – dzeltens trijstūris, aizlieguma – sarkans aplis, rīkojuma – zils četrstūris – un stāsta par uzvedību uz ielas un ceļu satiksmes noteikumiem „Esi drošs uz ceļa”.

Galvenā daļa

1. **Mērķtiecīga pastaiga (regulējams krustojums).** Skolotājs ielu krustojumā izvērtē situāciju un atrod drošu, pārrēdzamu vietu. Bērniem ir atstarojošas vestes, pārvietojas pāros pa gājēju celiņiem/ietvi un ievēro ceļu satiksmes noteikumus.

Ar bērniem tiek pārrunāts, ko norāda katra līnija uz ielas, kā mainīsies noteikumi. Gājējs iet pa ietvi, bet tikko nonāk krustojumā, tad apstājas un vēro, ko darīt, vai situācija ir dzīvībai un veselībai droša.

2. Skolotājs aicina vērot: 1) pa kuru pusi brauc mašīnas, 2) cik virzienos pārvietojas transports, 3) svītras – baltas un dzeltenas, 4) kādas krāsas svītras nosaka gājēju pāreju, 5) kādas gaismas luksoforā.

3. Skolotājs aicina aizvērt acis, lai ar dzirdi uztvertu trokšņus un skaņas uz ielas, piemēram, luksofora skaņu signālus, transportlīdzekļu motora skaņas tuvumā un tālumā, speciālo transportlīdzekļu skaņu signālus, gājēju sarunas, suņu rejas.

4. Skolotājs aicina sajust ielas smaržas, piemēram, dūmus, izplūdes gāzes, silta asfalta smaržu, tuvējās konditorijas izstrādājumu aromātu.

5. Skolotājs aicina pastāstīt (taustes sajūta), kā bērni apjauš sevi apkārtējā vidē – tuvāk-tālāk, augstāk-zemāk, piemēram, līdzens asfalts, nelīdzena „gājēju pāreja”, „gulošais policists”, augstāka ceļa apmale.

Nobeiguma daļa

1. Atgriežoties bērnudārzā, bērni stāsta par pastaigā gūto pieredzi un pārdzīvojumu, kas licies interesants, ko jaunu uzzināja, kas patika un kas satrauca.

2. Ar bērniem tiek pārrunāts, cik būtiski, atrodoties uz ielas, ceļa vai pie sliekšņiem, ir aktīvi darbināt visas maņas un nodrošināt, ka nekas nenovērš uzmanību, piemēram, mobilā telefona lietošana, mūzikas klausīšanās austiņās vai aktīva saruna ar ceļa biedru.

3. **Spēle „Ejam ciemos”.** Bērni veido ceļu no papīra sloksnītēm, iezīmē gājēju pārejas, izvieto mašīnas, gājējus un pazīstamās ceļa zīmes. Katrs spēles dalībnieks izvēlas vietu, kur ir viņa māja, izveido to no papīra un novieto pilsētā. Spēlējot spēli, stāsta, kā var nokļūt līdz viņa mājai. Cits spēles dalībnieks veic ceļu, parādot to ar figūriņām, ja kaut kas nav skaidrs, jautā bērnam, kas ielūdzis ciemos.

4. Iemācās J. Osmaņa dzejoli:

*„Māmiņ, nebaidies, kad iešu uz skolu,
Būšu uzmanīgs uz ielas, es tev solu!
Paraudzīšos, tad vispirms pa kreisi –
Nedrīkst ielu pāriet nepareizi!
Paraudzīšos ielas vidū es pa labi –
Nenāk mašīna, tad ļoti labi.”*

Vecākiem

Kopīgi noskatieties mācību filmu

<http://berniem.csdd.lv/index.php/satiksmes-drosiba/gajeji/cela-skersosana>.

Izpēlējiet šķērsošanu regulējamā krustojumā, izmantojot rotaļu auto un rotaļlietas.

Ceļa zīmes un to raksturojums

Dominante	Fiziskā izglītība un veselība.
Integrētie mācību priekšmeti	Sociālās zinības, matemātika.
Nodarbības mērķis	Sniegt zināšanas par ceļa zīmju veidiem, veicinot kustību attīstību.
Uzdevumi	Iepazīties ar brīdinājuma, priekšrocības, rīkojuma, aizlieguma, norādījuma un servisa ceļa zīmēm. Nostiprināt soļošanas un skriešanas prasmes. Attīstīt koordināciju (līdzsvaru). Vingrināt skaitīšanu līdz 10.
Nepieciešamie resursi	Vingrošanas lentas (katram bērnam pāris), plastmasas stūres, ceļa zīmes: aizlieguma zīme „Stop”, rīkojuma zīme „Braukt taisni”, brīdinājuma zīme „Līkumains ceļš”, 2 auklas.

Ievada daļa

1. **Rotaļa „Stop!”.** Skolotājs demonstrē divus vingrojumus, bērni tos atkārto. Pēc signāla bērni izklīst un brīvi pārvietojas laukumā. Pēc skolotāja signāla „Stop!” bērni atkārto pēdējo rādīto vingrojumu.

2. **Vingrojumi ar lentām.** Ieteicams vispārattīstošos vingrojumus izpildīt kustībā uz priekšu. Bērni stāv izklaidus pa zāli, rokās vingrošanas lentas. Kopā ar skolotāju izpilda šādus piecus vingrojumus:

<p>1. Standarta stāja – rokas sānis, katrā tur lentu; 1–2 – rokas sakrustotas augšā; 3 – labā roka augšā, kreisā roka lejā; 4 – labā roka lejā, kreisā roka lejā.</p>	<p>2. Standarta stāja – kājas plecu platumā, rokas sānis, katrā tur lentu; 1 – noliekties pa labi, kreisā roka augšā pāri galvai; 2 – standarta stāja; 3 – noliekties pa kreisi, labā roka pāri galvai; 4 – standarta stāja.</p>
<p>3. Standarta stāja – stāja uz ceļiem, rokas sānis, katrā tur lentu; 1 – pagriezties pa labi, mēģinot ar lentu labajā rokā aizskart labās kājas papēžus; 2 – standarta stāja; 3 – pagriezties pa kreisi, mēģinot ar lentu kreisajā rokā aizskart kreisās kājas papēžus; 4 – standarta stāja.</p>	<p>4. Standarta stāja – guļus uz muguras, rokas sānis, katrā tur lentu; 1–2 – savilkties kamoliņā, turot lentas galus katru savā rokā, aptvert kājas, izelpa; 3–4 – standarta stāja, ieelpa.</p>
<p>5. Standarta stāja – stāja uz labās kājas, kreisā atpakaļ, saliekta ceļa locītavā, rokas sānis, katrā tur lentu; 1–4 – palēcieni uz labās kājas; 5–8 – palēcieni uz kreisās kājas.</p>	

Galvenā daļa

1. Bērni iejūtas automašīnu vadītāju lomā, nostājas izklaidus pa visu zāli un tur rokās stūres. Klausoties stāstījumu, ievēro rādīto ceļa zīmju nosacījumus, piemēram, skolotājs:

- rāda rīkojuma ceļa zīmi „Braukt taisni” un vaicā bērniem, ko tā nozīmē un kā mašīnas drīkst braukt;
- dod uzdevumu, ka mašīnu sākotnējais ātrums būs lēns – bērni ar stūrēm imitē mašīnu braukšanu, soļojot aiz skolotāja;
- rāda aizlieguma ceļa zīmi „Stop” – bērni apstājas un, uzliekot stūres uz galvas, stāv miera stājā;
- rāda brīdinājuma ceļa zīmi „Bīstami pagriezieni” – bērni aplūko ceļa zīmi un secina, ka turpmāk būs bīstami pagriezieni;
- dod uzdevumu, ka mašīnu braukšanas ātrums būs ātrs, ar piebildi, ka mašīnas nedrīkst saskrieties. Mašīnas dodas uz servisu.

2. Skolotājs dod norādījumu, ka mašīnas ir iebraukušas servisā. Bērni pilda kustības pēc skolotāja norādījuma, kamēr tiek salaboti visi riteņi, piemēram:

- noskrūvē mašīnai aizmugurējo kreiso riteņi – t.i., paceļ kreiso kāju;
- pēc tam jāsalabo arī labais aizmugurējais un kreisais priekšējais riteņi – paceļ labo kāju un izstiepj kreiso roku.

3. Skolotājs aicina uzlikt plaukstu sev uz krūtīm un sajūst, ka sirds darbojas paātrināti, jo bērni ir daudz vingrojuši. Lai sirds darbotos mierīgāk, dziļi ieelpo, ceļot rokas uz augšu, un izelpā atbrīvojas, rokas nolaižot lejā.

4. No paralēlām auklām tiek imitēts ielas platums. Bērnu uzdevums ir šķērsot brauktuvi, kurai nav gājēju pārejas. Klausoties skolotāja stāstījumā, pareizi šķērso:

- vispirms labi aplūko ielu vai ceļu pa kreisi, tad paskatās pa labi;
- pirms došanās pāri brauktuvei vēlreiz paskatās pa kreisi, pārlicinās, vai netuvojas auto, un tad uzsāk brauktuves šķērsošanu;
- ielas vidū – vēlreiz paskatās pa labi, vai auto nav parādījies.

5. Bērni vēlreiz šķērso ceļu, skaitot savus soļus no vienas auklas līdz otrai.

Nobeiguma daļa

Kopīgā sarunā nolemj, ka soļu daudzums, šķērsojot ceļu, bija liels. Salīdzina, cik ātri ir viņu soļi, šķērsojot ceļu, un cik ātri brauc mašīnas. Kurš ir ātrāks? Bērni noskaidro, ka mašīnas ir daudz ātrākas, tāpēc ceļu drīkst šķērsot tikai tad, ja ne no vienas puses nav redzams transportlīdzeklis.

Vecākiem

Šķērsojot ielu kopā ar bērnu, skaitiet soļus. Salīdziniet skaitu un noskaidrojiet, kāpēc pieaugušajam soļu ir mazāk. Pārrunājiet bērna, pieaugušā un transportlīdzekļu pārvietošanās ātruma atšķirības.

Ceļa zīmes

Dominante	Mājturība un tehnoloģijas.
Integrētie mācību priekšmeti	Sociālās zinības, ētika, matemātika.
Nodarbības mērķis	Pilnveidojot aplicēšanas prasmes, sniegt zināšanas par ceļa zīmēm un to veidiem.
Uzdevumi	Veidot zināšanas par ceļa zīmēm. Pilnveidot prasmi atpazīt ģeometriskas formas. Pilnveidot prasmi griezt pa taisnu un liektu līniju. Plēšanas tehnikā aplicēt 3 dažādu formu ceļazīmes.
Nepieciešamie resursi	Tāfele, marķieri, ceļa zīmju paraugi, kartonā izgriezti šabloni – 3 formu ceļa zīmes, A5 formāta puskartons katram bērnam, ceļa zīmju trafareti – cilvēciņi, autobusi, tramvaji, mājas utt., aplicēšanas papīrs, līme, līmes ota, līmes trauciņš, šķēres, kociņi (katram bērnam 2).

Ievada daļa

1. Sasveicināšanās. Bērni nostājas aplī un, sasitot abas pretējās plaukstas, sasveicinās.
2. Ritma rotaļa. Skolotājs sit ar kociņiem, mainot skaļumu un ritmu. Bērni atkārto.
3. Noskaidro, kādā veidā un pa kuru ceļu bērni ir ieradušies izglītības iestādē.

Galvenā daļa

1. Bērni klausās skolotāja stāstījumu un vēro zīmēto uz tāfeles. Skolotājam ieteicams zīmēt ar abām rokām vienlaicīgi, izmantojot atšķirīgu krāsu marķieri ar platu nepārtrauktu līniju (_____) velk pa iepriekš iezīmētām svītrlīnijām (– – –), kas apzīmē divas likumainas meža takas, kas krustojas.

“Pa meža taku ātri skrēja vilks, tajā pašā laikā pa citu meža taciņu skrēja lapsa, arī samērā ātri. Pēkšņi abas meža takas satikās un vilks un lapsa... saskrējās, bācs!”

Pēc stāstījuma skolotājs iepazīstina ar dažādām ceļa zīmēm:

- Skolotājs vaicā bērniem, kas izveidojas vietā, kur abas takas satiekas. Ar rokām rāda divu līniju krustojanos (sakrusto rokas slīpajā krustā), bērni atkārto. Krustojuma zīmi uzzīmē uz tāfeles, tad rāda atbilstošo brīdinājuma zīmi „Vienādas nozīmes ceļu krustojums” un stāsta par izvietošanas nepieciešamību. Pārrunā, kāda būtu situācija meža stāstā, ja būtu izvietota šāda ceļa zīme. Vienojas, ka tādā gadījumā dzīvnieki nesaskrietos. Skolotājs aicina dažus bērnus novietot magnētiņus vai līmlapiņas pie tāfeles iespējamās zīmju izvietošanas vietās.
- Skolotājs iepazīstina ar „Brīdinājuma zīmēm”, paskaidrojot atšķirības un rādot piemērus: „Dzelzceļa pārbrauktuve”, „Bīstami”.
- Ar ko atšķiras šīs zīmes? Kādi elementi ir līdzīgi?

Pārrunā līdzīgo un atšķirīgo.

- Kas līdzīgs šīm zīmēm?

Kad bērni, saskatot līdzīgo, nosauc sarkano krāsu, skolotājs jautā, kāpēc ir izvēlēta tieši šāda krāsa, pārrunā krāsas mērķi: brīdināt, likt uzmanīties un būt piesardzīgiem. Piemēri ar sadzīves brīdinājuma zīmēm: „Nekurināt ugunsgrākus”, „Velosipēdiem braukt aizliegts”. Tā iepazīstina ar „Aizlieguma zīmēm”, kurām ir trīsstūra forma.

- Jautājumi bērniem un saruna par četrstūra formas zīmēm – „Norādījuma ceļa zīmēm”. Piemēram, „Dzīvojamā zona”, „Gājēju pāreja”, „Autobusa un trolejbusa pietura”:

- Skolotājs demonstrē 3 formu ceļa zīmju paraugus, akcentējot, ka nepietiek ar formas noteikšanu, jo svarīga ir arī ceļa zīmes krāsa un tas, kas ceļa zīmē attēlots. Noskaidro, kādas ģeometriskās formas var saskatīt attiecīgajās zīmēs.

2. **Pirkstiņrotāļa „Desmit pirkstiņi danco pa...”**. Pirms praktiskā uzdevuma bērni izkustina pirkstu muskulatūru pirkstiņrotājā, pirkstiņiem „dancojot” pa galvu, pa pleciem, pa vēderu utt.

3. Praktiskais darbs. Bērni strādā patstāvīgi un radoši, ievērojot darba izpildes soļus:

- 1. solis – sagatavoties darbam un uzstāt priekšautu;
- 2. solis – izvēlēties ceļa zīmes veidu, tad noteiktās formas šablonu un atbilstošas krāsas papīru;
- 3. solis – apvilkt ap šablonu un izgriezt precīzi pa līniju ceļa zīmes formu;
- 4. solis – papīra plēšanas tehnikā aplicēt krāsainu ceļa zīmi;
- 5. solis – ielīmēt trafaretu, kas norādīs ceļa zīmes veidu;
- 6. solis – aprakstoši veikt darba vērtēšanu;
- 7. solis – ceļa zīmi nolikt zem sloga;
- 8. solis – sakārtot savu darba vietu un sakopt sevi.

Jaunas darbības uzsākšanai skolotājs vēlreiz izstāsta un parāda (ja nepieciešams) par veicamā darba nosacījumiem, piemēram, kā veiksmīgāk uzklāt līmi uz puskartona, kā pielīmēt plēstos papīra gabaliņus. Ja darbs netiek pabeigts vienā nodarbībā, to turpina nākamajā.

Nobeiguma daļa

Bērni demonstrē, aprakstoši (stāsta) vērtējot savu darbu, un mēģina nosaukt savu izgatavoto ceļa zīmi, skolotājs palīdz nosaukt tiem, kam nepadodas. Bērni noliek izgatavotās ceļa zīmes zem sloga, sakārto katrs savu darba vietu, savāc papīru atgriezumus un novieto tos papīrkuurvī, aizskrūvē līmes pudelītes, skalo līmes trauciņus, otas un rokas, noslauka tās, otas un šķēres novieto stāvtraukos.

Vecākiem

Kopā ar bērnu skaitiet mājupceļā redzamās ceļa zīmes un noskaidrojiet, ko katra no tām nozīmē.

Diegabiksis uz ceļa

Dominante	Latviešu valoda.
Integrētie mācību priekšmeti	Vizuālā māksla, sociālās zinības, ētika.
Nodarbības mērķis	Pilnveidot bērnu valodas prasmes.
Uzdevumi	Vingrināt stāstīšanas prasmes. Vingrināt zīmēšanas prasmes. Veicināt sadarbības prasmes. Zīmēt ceļa zīmes.
Nepieciešamie resursi	Spieķītis, kartītes ar skaitļiem 1.–5. grupas izlozei (skaitis atkarībā no bērnu daudzuma grupā), tapešu rullis, guaša krāsas, otas, flomāsteri vai krāsainie zīmuļi, trauciņi ar ūdeni, 5 aplicēti Diegabikši, Kalna, Gārņa, Lauvas, Zaķa un Brīnumputna attēls, līmes zīmuļi.

Ievada daļa

Bērni sastājas aplī un skolotājs nostājas vidū, rokās turot spieķīti. Ejoj pa apli un sitot plaukstas, skaita dzejoli:

*„Diegabiksis iet pa taku
Maziem soļiem – tipu, tapu.
Cieši rokās spieķis tam,
Tram, taram, tram, taram.”*

Pēc dzejoļa pēdējā vārda ikviens meklē sev pāri, kas paliek bez pāra, iet ar spieķīti vidū.

Galvenā daļa

1. Skolotājs aicina atcerēties lasīto „Pasaku par Diegabiksi” un īsi pastāstīt par to. Vispirms bērni stāsta, ko atceras, tad atbild uz jautājumiem:

- Kāpēc Diegabiksis pameta mājas?
- Ko pirmo Diegabiksis satika ceļā?
- Kas parādīja Diegabiksim ceļu?
- Kāpēc Diegabiksis iekrita upē?
- Ko vēl Diegabiksis satika savā ceļā?
- Kas parādīja Diegabiksim ceļu uz mājām?
- Ko Diegabiksis saprata, atgriežoties mājās?

Kopīgi atceras, ka pasakā Diegabiksis satiek 5 varoņus – Kalnu, Gārni, Lauvu, Zaķi un Brīnumputnu –, tāpēc bērni izlozējot sadalās 5 grupās. Katras grupas uzdevums ir attēlot Diegabikša ceļu, kad satiek konkrēto varoni. Skolotājs nolasa atbilstošos citātus, rosinot iztēloties, kāda būs taka, upe vai mežs.

Katra grupa uz tapetes ruļļa zīmē konkrēto ceļa posmu. Lai Diegabikša ceļš ir drošāks, bērnu uzdevums ir uzzīmēt arī ceļa zīmes. Pēc tam ielīmē katras grupas attiecīgo pasakas varoni.

Nobeiguma daļa

1. Skolotājs aicina bērnus priecāties par Diegabikša iegūto drošību ceļā un jautā, vai bērni ir pamanījuši, kāpēc Diegabiksis bija priecīgs atrieties mājās un ko bija sapratis.
2. Skolotājs vēlreiz uzsver, ka pasakas galvenā mācība ir tā, ka bez darba un ģimenes neviens nespēj būt apmierināts un laimīgs.

Vecākiem

Ja iespējams, vakarā kopā ar bērnu izlasiet „Pasaku par Diegabiksi”, mudinot atcerēties nodarbībā veikto uzdevumu, kad tika zīmētas ceļa zīmes, lai Diegabikša ceļš būtu drošāks.

6 GADUS VECIEM BĒRNIEM

Mans ceļš uz bērnudārzu

Dominante	Fiziskā izglītība un veselība.
Integrētie mācību priekšmeti	Ētika, sociālās zinības, mājturība un tehnoloģijas.
Nodarbības mērķis	Sekmēt veselības nostiprināšanu un apgūt jautājumus par drošu ceļu.
Uzdevumi	Attīstīt koordināciju (spēja vadīt muskuļu piepūli, trāpīgums). Nostiprināt bērnu zināšanas par satiksmes noteikumu ievērošanu uz gājēju pārejas. Rosināt atpazīst un analizēt drošu un nedrošu satiksmes dalībnieka rīcību ikdienas situācijās. Vingrināt materiālu un piederumu izmantošanu pēc nosacījuma.
Nepieciešamie resursi	Krāsaini lakatiņi, ceļa zīmju tāfelītes (trijstūra – dzeltenas, apaļa – sarkana, četrstūra – zila), krāsu signāli (zaļš, dzeltens, sarkans), sarkanas, zilas, dzeltenas bumbiņas, atstarotāji gājējiem, konusi ceļu norobežošanai, stūres – auto vadītājiem, svilpe, tamburīns, šķēres, līme, zīmulis.

Ievada daļa

1. Pēc D. Rijnieka dziesmas „Gājēju pāreja” (<http://doremi.lv/Music/item/Dro%C5%A1%C4%ABbas-%C4%80bece>) noklausīšanās, bērni uzzīmē ceļa zīmes: gājēju pāreja, luksofors, apstāties aizliegts, galvenais ceļš.
 2. CSDD filma „Drošs ceļš uz skolu” (http://www.csdd.lv/lat/noderiga_informacija;www.berniem.csdd.lv/index.php/satiksmes-drosiba/qajeji/ja-esi-qajejs).
 3. Pārrunas par drošības noteikumiem uz ielas, par ceļa zīmju krāsu un formu.
 4. Uzmanības vingrinājums. Pārmaiņus soļojot un skrienot, pie zaļā signāla sāk kustību, bet pie sarkanā signāla – apstājas.
 5. Vispārattīstošie vingrojumi kustībā šķēršļu joslā. Līkloču skrējiens apkārt statīviem; iemest grozā (atrodas uz grīdas) trīs dažādu izmēru bumbas; izlīst zem auklas; lēcieni uz abām kājām no viena apļa otrā (aplī uzzīmēti uz grīdas); sasiet un atsiet 4 lentītes; pārkāpt pāri šķērslim; vadīt bumbu ar kāju.
- Šķēršļu augstumu, formu, lielumu, attālumu, skaitu un vingrinājumus skolotājs var variēt.

Galvenā daļa

1. Stafete „Krāsaino bumbiņu pārvešana”. Skolotājs izvieto ceļa zīmju tāfelītes: trijstūra – dzeltenas; apaļas – sarkanas, četrstūra – zilas. Bērni nostājas trīs komandās, katrai komandai savas krāsas bumbas un katram dalībniekam rokās viena attiecīgās krāsas bumba. Pēc signāla pirmie dalībnieki no komandas skrienot aiznes bumbu un ieliek to grozā, atskrien atpakaļ pie komandas un nodod stafeti

nākamajam dalībniekam. Tā turpinās, līdz pēdējais dalībnieks atgriežas pie savas komandas. Skolotājs var variēt bērnu pārvietošanās veidu.

2. **Kustību rotaļa „Gājēji un auto vadītāji”.** Bērni izveido divas komandas, viena komanda ir gājēji, otra – automašīnas. Gājēji uzvelk atstarojošās vestes. Bērni darbojas pēc skolotāja, kas stāv krustojuma vidū un attēlo satiksmes regulētāju, rādītājiem signāliem – pie zaļā signāla kustība notiek, pie dzeltenā signāla – gaida, bet pie sarkanā – stāv. Bērniem–gājējiem tiek doti dažādi vingrinājumi, kā jāpārvietojas pāri brauktuvei, piemēram, soļojot ar dažādiem soļiem – ar īsākiem vai garākiem soļiem, ātrāk vai lēnāk kustinot rokas. Bērni–auto pārvietojas pa brauktuvi skrienot, izvēloties drošu pārvietošanās ātrumu. Pēc kāda laika bērni mainās ar lomām.

Bērni dalās ar savām izjūtām, stāsta, ka ievērot noteikumus nav vienkārši, tas prasa disciplinētību, cieņu pret citiem ceļu satiksmes dalībniekiem, priecājas par savu un citu veiksmi.

Nobeiguma daļa

1. Pēc signāla skolotājs uzaicina pārvietoties īsiem un gariem soļiem pa iezīmētām joslām vienam aiz otra.
2. D. Rijnieka dziesmas „Gājēju pāreja” atkārtota noklausīšanās.
3. Zināšanu pārbaude par gājēju pārejas šķērsošanu „Lieli ceļi, mazi ceļi, droši ceļi” 6. lpp. un 15. lpp. (http://www.csdd.lv/lat/noderiga_informacija/sabiedriskas_aktivitates/berniem_un_jauniesiem/velo_experts/, <http://berniem.csdd.lv/index.php/dross-cels-uz-skolu-2016/373-satiksmes-regulesana>).

Vecākiem

Kopā ar bērnu uzzīmējiet krustojumu ceļā no mājas uz bērnudārzu. Uzziniet, kas bērnam krustojumā šķiet bīstams, un pārrunājiet to. Piedāvājiet drošas rīcības piemērus un izmēģiniet tos atkārtoti ikdienā.

6–7 GADUS VECIEM BĒRNIEM

Ceļa zīmes un to raksturojums

Dominante	Fiziskā izglītība un veselība.
Integrētie mācību priekšmeti	Matemātika, sociālās zinības, dabaszinības.
Nodarbības mērķis	Nostiprināt zināšanas par ceļa zīmēm ceļu satiksmes noteikumos.
Uzdevumi	Attīstīt kustību koordināciju. Atpazīt ģeometriskās formas. Sniegt priekšstatu par ceļa zīmju veidiem. Atkārtot zināšanas par luksofora uzbūvi.
Nepieciešamie resursi	Vingrošanas lentas (savietotiem galiem, bērna plecu platumā), krāsaini aplīši – sarkani, dzelteni, zaļi, atskaņotājs.

Ievada daļa

1. **Iesildošie vingrojumi rotaļā „Dabas parādības”.** Bērni nostājas izklaidus. Pēc skolotāja nosauktās dabas parādības bērni to attēlo:

- vējš – locīties un šņākt,
- lietus – ar pirkstu galiem sist pa grīdu,
- zibens – sasis plaukstas,
- pērkons – dipināt kājas pa grīdu,
- pārsla – virpuļot,
- saule – pacelties pirkstgalos un stiepties uz augšu,
- mākonis – pietuities, savilkies kamolā.

Galvenā daļa

1. **Vispārattīstošie vingrojumi ar lentām.** Bērni novelk apavus, nostājas aplī un pilda šādus sešus vingrojumus:

1. Standarta stāja – pamatstāja, lenta abās izstieptās rokās priekšā; 1 – rokas pacelt virs galvas; 2 – rokas priekšā 3–4 – tas pats.	2. Standarta stāja – lenta labajā rokā; 1–2 – pietuities, lenta priekšā; 3–4 – standarta stāja; 5–8 – tas pats ar otru roku.
--	---

<p>3. Standarta stāja – lenta izstieptā rokā priekšā; 1–4 – pūst lentu pēc iespējas tālāk no sevis; 5–8 – tas pats ar otru roku.</p>	<p>4. Standarta stāja – balsts sēdus, lenta uz grīdas; 1–4 – pacelt uz zemes stāvošu lentu ar abu kāju pirkstiem; 5–8 – atgriezties sākuma stāvoklī.</p>
<p>5. Standarta stāja – guļus uz muguras. Lenta jāvelk pāri kājām (imitē bikšu vilkšanu), tālāk pāri visam ķermenim, novelkot pāri galvai (imitē krekla novilkšanu). Tas pats guļus uz vēdera.</p>	<p>6. Standarta stāja – lenta lejā vienā rokā; 1 – pamest lentu uz augšu; 2–3 – palēcienā uz augšu satvert lentu; 4 – standarta stāja.</p>

2. **Rotaļa „Ceļa zīmes un to raksturojums”**. Bērni no lentas veido šādas figūras:

- apaļa forma – aizlieguma vai rīkojuma ceļa zīme;
- trīsstūra forma – brīdinājuma ceļa zīme;
- četrstūra forma – norādījuma ceļa zīme.

Kad ir izveidotas ceļa zīmju formas, skolotājs jautā bērniem, vai un kā tās var atšķirt pēc krāsām. Izdala vēl krāsainas lentas – sarkanas, dzeltenas, zilas. Bērni sadalās mazākās grupās, un katrai no tām tiek dots uzdevums izveidot konkrētu ceļa zīmi – aizlieguma, rīkojuma, brīdinājuma vai norādījuma.

Nobeiguma daļa

Rotaļa „Luksofora signālu polka”. Bērni nostājas trīs kolonās un saņem no skolotāja krāsu aplīšus. Pēc komandas visi bērni izklīst. Skatot mūzikai, bērni brīvi dejo pa zāli. Pārtrūkstot mūzikai, bērniem jānostājas pa trim citam aiz cita tā, kā signāli sakārtoti luksoforā (sarkanais, dzeltenais, zaļais). Rotaļu atkārtο vairākas reizes, bērniem veidojot citas grupiņas pa trim.

Vecākiem

Kopā ar bērnu izveidojiet rīkojuma ceļa zīmes un izvietojiet tās dzīvoklī vai savā saimniecībā, ciemojoties pie vecvecākiem u.tml. Pārrunājiet, kā šīs zīmes ikdienas situācijās palīdz justies un rīkoties droši.

Aicinām skolotājus un vecākus kopīgi ar bērniem apmeklēt vietnes par ceļu satiksmes drošību un pārrunāt aktuālos jautājumus!

<http://berniem.csdd.lv/>

<https://www.csdd.lv/socialas-kampanas/kampana-berniem-un-jauniesiem-dross-cels-uz-skolu-2014-gada-septembris>

Rīkojuma ceļa zīmes

Dominante	Fiziskā izglītība un veselība.
Integrētie mācību priekšmeti	Latviešu valoda, sociālās zinības un ētika.
Nodarbības mērķis	Veicinot kustību attīstību, sniegt zināšanas par ceļa zīmju veidiem – rīkojuma zīmēm.
Uzdevumi	Pilnveidot zināšanas par rīkojuma zīmēm. Vingrināt lēcienus uz abām kājām un uz vienas kājas. Nostiprināt lasītprasmi. Attīstīt koordināciju (spēju orientēties telpā).
Nepieciešamie resursi	Bērnudārza teritorijā izliktas rīkojuma ceļa zīmes ceļa posmam uz apslēpto mantu, pie katras ceļa zīmes – zem akmens paslēpta lapiņa ar „norādījumiem – mīklu”, priekšrocības ceļa zīme „Stop”, vingrošanas nūjas.

Ievada daļa

1. Sasveicināšanās, laika apstākļu un kalendāra noskaidrošana.

2. Skolotājs stāsta bērniem, ka šodienas nodarbība būs laukā. Bērnu uzdevums būs atrast apslēptu mantu. Kas varētu palīdzēt? Bērni izsaka minējumus – dažādi norādījumi (mutiski, rakstiski) un ceļa zīmes. Skolotājs rosina, kādām jābūt norādēm/ceļa zīmēm, lai atrastu apslēptu mantu. Skolotājs paskaidro bērniem, ka pie rīkojuma zīmēm, kas norādīs kustības virzienu, būs arī rakstiski norādījumi, kas būs paslēpti zem akmens.

3. Vispārattīstošie vingrojumi ar nūjām.

<p>1. Standarta stāja – kājas plecu platumā, nūja abās rokās lejā; 1 – nūja pie krūtīm; 2 – pastiepies pirkstgalos, nūja augšā; 3 – nūju pie krūtīm; 4 – standarta stāja.</p>	<p>2. Standarta stāja – kājas plecu platumā, nūja priekšā horizontāli, rokas turēt nūjas vidū; 1–2 – pagriezties pa labi, imitējot airēšanu; 3–4 – standarta stāja; 5–6 – pagriezties pa kreisi, imitējot airēšanu; 7–8 – standarta stāja.</p>
<p>3. Standarta stāja – sēdus, kājas plati, nūja saliektās rokās pie krūtīm; 1–2 – noliekties uz priekšu, ar nūju pieskarties pirkstgaliem; 3–4 – standarta stāja.</p>	<p>4. Standarta stāja – nūja lejā. 1–2 – pietupiens, nūja augšā; 3–4 – palēciens uz augšu.</p>
<p>5. Standarta stāja – soļot uz vietas, nūja abās rokās lejā. 1–2 – nūja augšā, ieelpa; 3–4 – nūja lejā, izelpa.</p>	

Galvenā daļa

Informācija par ceļa zīmēm ir Ministru kabineta 2015. gada 2. jūnija noteikumos Nr. 279 „Ceļu satiksmes noteikumi” (<http://likumi.lv/ta/id/274865-celu-satiksmes-noteikumi>).

1. Rīkojuma ceļa zīme „Dodieties taisni”. Bērni nostājas pie pirmās ceļa zīmes un noskaidro, ka tā norāda virzīties taisni.

Uzdevums – lecot uz abām kājām, nonākt pie nākamās zīmes un lasīt tālākos norādījumus. Kurš nepilda uzdevumu pareizi, sāk no sākuma.

2. Rīkojuma ceļa zīme „Dodieties pa kreisi”. Bērni apskata otro ceļa zīmi un kopīgi noskaidro, ka tālāk jāvirzās pa kreisi. Viens no bērniem skaļi lasa (palīdzot citiem, ja bērns vēl nelasa veikli) slepeno vēstījumu, kas paslēpts zem akmens, pārējie klausās un min mīklu:

*„Tas, ko atradīsiet jūs,
lielu jautrību jums dos!”*

Uzdevums – soļojot atmuguriski, nonākt pie nākamās zīmes. Censties neuzgrūsties citam dalībniekam.

3. Rīkojuma ceļa zīme „Dodieties atpakaļ”. Bērni apskata trešo ceļa zīmi un noskaidro, ka tā nozīmē virzīties atpakaļ. Pirms došanās tālāk viens no bērniem skaļi lasa (palīdzot citiem, ja bērns vēl nelasa veikli) vēstījumu, pārējie klausās un min mīklu:

*Es esmu apaļa kā lode,
Mani mētāt jums būs prieks!”*

[Atminējums: bumba.]

Uzdevums – lekt pārmaiņus uz labās un kreisās kājas. Tas, kurš nepilda pareizi, atgriežas.

4. Priekšrocības ceļa zīme „Stop”. Apskatot ceļa zīmi, bērni secina, ka tā ir sarkanā krāsā un tai ir sešstūra forma, kā arī uz zīmes ir uzraksts. Bērni noskaidro, ka tā ir ceļa zīme, kas aizliedz kustību tālāk. Skolotājs izsaka minējumu, ka, ja mums ir aizliegts tālāk doties, tad tepat vajadzētu būt apslēptajai mantai. Bērni meklē apslēpto mantu un atrod lielā kastē ievietotu bumbu. Tātad mīkla atminēta pareizi.

Nobeiguma daļa

Rotaļa ar bumbu „Ķerenes ar bumbu!”. Bērni brīvi izvietojas laukuma robežās. Rotaļas vadītājam (vienam no bērniem) rokās ir bumba. Pēc signāla bērni bēg no ķērāja, kas cenšas noķert, metot bumbu. Tas, kuram bumba pieskaras, kļūst par rotaļas vadītāju.

Vecākiem

Kopā ar bērnu izveidojiet rīkojuma ceļa zīmes un izvietojiet tās dzīvoklī vai savā saimniecībā, ciemojoties pie vecvecākiem u.tml.